

ALTAFULLA ELECTORAL: 1931-1936

Prenent com a base el poble d'Altafulla, ens proposem de fer-hi una aproximació política, com a resultat de l'anàlisi electoral de tots els comicis celebrats durant el període republicà més immediat als nostres dies. Ens referirem tant a les eleccions dutes a terme a totes les nacions de l'Estat espanyol com a aquelles consultes electorals que tingueren Catalunya com a únic marc territorial. És a dir, les eleccions a Corts espanyoles del 1931, 1933 i 1936; el referèndum per l'Estatut d'Autonomia i les eleccions al Parlament de Catalunya.

LES ELECCIONS DEL 28 DE JUNY DEL 1931

L'enderrocament de la monarquia i l'acceptació entusiàstica del règim republicà situaren com a primera necessitat ciutadana la convocatòria general d'eleccions a unes Corts que haurien d'elaborar una nova constitució més adient a la nova situació política, que tenia el seu origen en les eleccions municipals del 12 d'abril d'aquell mateix any. I així es fixà la data del diumenge 28 de juny per a procedir a la votació.

Les persones designades per tal de tenir cura de la mesa electoral d'Altafulla foren Joan Ballesté i Magrinyà i Antoni Ballesté i Sabaté, i com a suplents Amadeu Mateu i Ferrer i Magí Vilaró i Llaveria¹, tots homes, per tal com les dones eren encara marginades de l'exercici del vot.

La població, a efectes electorals, tenia un sol districte i una sola secció, característica que va mantenir-se durant tot el període repu-

1. Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona, 16 de juny del 1931.

blicà i sempre dins la circumscripció de Tarragona, la qual va coincidir també sempre amb els territoris de la «provincia» del mateix nom.

De les cinc candidatures presentades en aquelles eleccions, només una representava els interessos de la dreta: la Candidatura Autonomista Republicana, integrada per Talavera, Tallada, Gich i Torras, de la Lliga, i el tradicionalista Roca i Caball, més tard dirigent democrata-cristià. Aquests cinc, presentant-se per majories, competien amb la pròpiament Candidatura Republicana, formada per M. Domingo, R. Nogués i J. Berenguer del Partit Republicà Radical Socialista, un membre de l'Esquerra Republicana de Catalunya, J. Loperena i un independent, el vendrellenc Jaume Carner.

Els republicans es presentaren també per minories —anaren doncs a la copada— amb el radical Simó i Bofarull i el psoista Ruiz Lecina. Els comunistes dissidents del Bloc Obrer i Camperol, interessats més en conèixer la seva audiència política entre l'electorat de la circumscripció que no pas en posar de manifest una força electoral que no tenien, eren representats pel capità Garcia Miranda i E. Rodriguez, futur psuquista i repressor dels seus propis companys durant els fets de maig del 37².

Finalment, Rovira i Virgili es presentava en solitari, no havent estat possible, a la circumscripció, la participació oficial del Partit Catalanista Republicà al qual pertanyia.

Els resultats obtinguts a Altafulla foren els següents³:

* Ramon Nogués i Bizet	159 vots ⁴
* Marcelli Domingo i Sanjuàn	159 »
* Jaume Carner i Romeu	158 »
* Josep Berenguer i Cros	153 »
* Joan Loperena i Roma	115 »
<hr/>	
Antoni Rovira i Virgili	48 »
<hr/>	
Josep M. Gich i Pi	28 »
Josep M. Tallada i Paulí	22 »
Joan B. Roca i Caball	21 »
Albert Talavera i Sabater	21 »
Joan Torras i Puig	17 »

2. Manuel Cruells, *Els fets de maig*, Barcelona, Ed. Juventud, 1937.

3. Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona, 1 de juliol del 1931.

4. Marquem amb un asterisc els candidats escollits diputats.

* Amós Ruiz Lecina	5 vots
* Jaume Simó i Bofarull	3 »
Josep García Miranda	1 »
Eusebi Rodríguez Salas	1 »

La votació dels 183 altafullencs representà un èxit rotund per a la candidatura republicana, amb 149 vots de mitjana, amb homes de tanta popularitat com el ministre d'Instrucció Pública del govern espanyol, M. Domingo, el President de la Diputació Provisional de la Generalitat, J. Carner, i el primer President de la Diputació republicana, Nogués i Bizet. La candidatura, però, no reflectia degudament la correlació de forces real al Tarragonès, i per tant a Altafulla; d'una banda per l'excessiu protagonisme dels marcellinistes i d'altra banda per tal com hi eren absents sectors de tanta importància a la comarca com ara els federals i el PCR, amb homes com Miró-Esplugues, Lloret, Mallol, etc. És precisament la presència i l'arrelament d'aquests grups allò que explica la lenta penetració de l'ERC en aquesta zona. Observem només com Loperena, de l'ERC, és el qui menys vots obté de la candidatura guanyadora i que, a més, és l'únic representant del seu partit a la coalició, circumstància que d'una manera tan desfavorable per al partit de Macià no es produí enlloc més.

Els 48 vots de Rovira i Virgili s'expliquen no tan sols per l'ascendència a la zona de l'organització on militava, el PCR, sinó també pel seu gran prestigi personal i les seves vinculacions familiars a Altafulla, d'on era la seva mare. Tot plegat, doncs, li assegurava un nucli addicte i fidel de votants.

La coalició dretana, aleshores de fleble implantació i amb una mitjana de 22 vots, fou derrotada igual que a tota la circumscripció, palesant el fervor popular per les persones i els partits que havien dut el nou règim.

Cal destacar, tanmateix, l'escassíssim nombre de vots obtinguts per J. Simó i A. Ruiz, els quals, malgrat llur republicanisme, no deuriem ser ben vistos pels electors altafullencs, catalanistes i republicans, pel fet de pertànyer a uns partits que arrossegaven una llarga tradició de política centralista i poc favorable a les reivindicacions autonomistes del Principat. Tant Ruiz Lecina, com altres militants del PSOE i la USC —Unió Socialista de Catalunya— en eleccions posteriors, eren membres d'unes candidatures exclusivament republicanes i eren votats únicament per això. No representaven, doncs, el seu propi espai ideo-

lògic: el socialista. Per això, l'únic vot obtingut el juny del 31 pels comunistes del BOC és, al mateix temps, l'únic vot inequívocament marxista que trobem a Altafulla en tot el període autonòmic. Tres setmanes després d'aquelles eleccions, el BOC es reunia a Reus per tal de nomenar el seu comitè provincial, amb la participació d'una llarga llista de pobles, entre els quals no hi figura pas Altafulla⁵. L'absència d'un electorat marxista a la localitat és, doncs, un tret que es repetirà en totes les ocasions i que per això cal deixar-ne constància.

L'ambient de l'època, com ja és sabut, era totalment sensible a tota expressió d'anticlericalisme. Per aquest motiu, els periòdic d'esquerra acollien amb complaença aquelles informacions que poguessin contribuir al desprestigi o a la ridiculització de l'estament eclesiàstic. Així, el diari «Tarragona Federal» de l'endemà de les eleccions, en un article titulat «Un capellà eixerit», denunciava l'actitud de Mossèn Francesc Vila i Puig, vicari d'Altafulla, el qual, aprofitant que era censat a Tarragona —amb el número 404, districte quart, secció segona— i també a Altafulla —amb el número 10 a la llista d'electors— hauria votat en totes dues poblacions, aprofitant un error del cens. Durant alguns dies més, la premsa dedicaria encara unes quantes ratlles a «l'incident d'Altafulla».

L'ESTATUT DE CATALUNYA⁶

El 2 d'agost del 1931, un mes després de les eleccions a Corts constituents, el poble era novament cridat a les urnes per tal d'emetre la seva opinió sobre un fet tan cabdal per al futur de Catalunya, com era el de la seva autonomia.

El vot favorable de tots els partits, la posició no abstencionista de la CNT, el sindicat majoritari, i l'entusiasme general dels ciutadans convertiren aquella data en una mobilització general de Catalunya per les seves llibertats.

Prèviament al dia 2, tots els ajuntaments havien emès ja el seu vot afirmatiu i es preparaven per tal que ho fessin també tots els electors. Així, el 21 de juliol, els alcaldes del partit judicial de Tarragona

5. Francesc Bonamusa, *El Bloc Obrer i Camperol (1931-1932)*, pàg. 176. Curial Edicions Catalanes.

6. M'he basat en el meu treball *El prebiscit per l'Estatut al Camp de Tarragona (1931)*. Promocions Populars de Cultura Catalana.

es reunien al saló de conferències de l'ajuntament tarragoní, convocats per Pere Lloret, batlle popular de la ciutat, en la seva qualitat de diputat de la Generalitat. Al final d'aquella reunió els alcaldes manifestaren que el plebiscit seria massiu llevat de «malalts o impeditos qual estat no els permeti sortir al carrer».

Si bé no a Altafulla mateix, s'organitzaren actes pro-Estatut a Tarragona i a Torredembarra, en els quals destacaren pel seu entusiasme i la seva dedicació els membres del Partit Republicà Democràtic Federal. Com que a Altafulla existia un actiu Centre Republicà Federal, presidit per Josep Maria Maimó i Bosch, alguns membres del qual s'havien desplaçat diverses vegades a la capital de la comarca per tal de preparar la campanya propagandística de suport a l'Estatut, no és arriscat suposar que l'assistència d'altafullencs als actes abans esmentats i la recollida de signatures femenines deurién ser igualment entusiàstiques.

El primer diumenge d'agost, 214 altafullencs deien SI a l'Estatut i només 3 no anaven a votar. Dels 217 electors inscrits oficialment en aquesta ocasió, havien votat afirmativament el 98,61 % i s'havien abstingut l'1,38 %. No hi havia hagut cap vot en blanc ni tampoc en contra. Aquest índex altíssim de participació i amb un resultat afirmatiu tan elevat, només era superat en tot el Camp de Tarragona per Vespella de Gaià, on tots els electors, 50, votaren SI a l'Estatut. Dels 75 pobles del Camp, Altafulla se situava, doncs, en un històric segon lloc en la llista de classificació segons els vots afirmatius, evidenciant d'aquesta manera un alt nivell de consciència nacional.

ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA

El 9 de setembre del 1932, les Corts espanyoles aprovaven un estatut d'autonomia que, a despit de les enormes mutilacions i deformacions sobre el text originari plebiscitat massivament pel poble, permetia als catalans del Principat iniciar una etapa política en molts aspectes autònoma. Sis dies després, Alcalà-Zamora signava el text estatutari a Sant Sebastià, en memòria del Pacte establert en aquella ciutat per les forces republicanes a les darreries de la monarquia i en el qual hi participaren el tarragoní Macià Mallol i el reusenc Jaume Aiguader. La reacció més immediata del govern de la Generalitat fou la convocatòria d'eleccions generals al Parlament de Catalunya, les quals es dugueren a terme amb les mateixes característiques legals que

les anteriors, és a dir, amb l'absència del vot femení, entre altres aspectes.

A la circumscripció de Tarragona ⁷, la Unió Ciutadana havia aconseguit quallar com a alternativa única de la dreta, després de tempestuoses negociacions. S'hi presentaven Tallada, Casabò, Ventosa i Talavera per la Lliga; Caylà, Piñol i Satué pels tradicionalistes; Mullerat i Guasch pels antics liberals; finalment, Vilanova i Nofre, com a independents, si bé amb lligams concrets i implicacions conegudes amb la Unió Patriòtica del Primo de Rivera. Al marge de la Unió Ciutadana, el que havia quedat del Partit Radical presentava tres noms —Pérez de Rosas, Navarro i Palau— i el cambrilenc i dretà Josep Rovira i Martí es presentava en solitari.

La Coalició d'Esquerres Tarragonines (CET), era formada, a més de Mestre i Recasens del PSOE, pels grups polítics republicans tradicionals a la regió i que en altres zones s'havien vist molt afectats per contínues escissions cap al partit governamental: Lloret, Mallol i Font de Rubinat pel PCR; Miró-Esplugues, Compte i Magrinyà pels federals i Pinyana, Iglésias i Albesa pels marcellinistes del PRRS. Es tractava, en realitat, d'una coalició dels vells esquerrans que volien mantenir la seva alternativa enfront de la «ingerència» dels nousvinguts de l'ERC i les seves «estrídències», per la qual cosa adoptava una façana centrista.

L'ERC havia aconseguit de batejar la coalició amb el seu nom, però tan sols Andreu Abelló i Gassol eren pròpiament homes de l'Esquerra. El partit hegemònic català era feblement organitzat a moltes comarques de la circumscripció de Tarragona i això s'havia demostrat a l'hora de fer la candidatura. A més dels dos esmentats, s'acollien a les sigles ERC, Rovira i Virgili, Ferreres i Duran, Galés, i Rouret, els quals procedien d'altres sectors polítics. C. Gerhard hi era en nom de la USC i Cunillera, Folch, Ibars i Simó representaven el Partit Radical Autònom, o «els amics de Simó» com deia la premsa de dretes.

El BOC, que ja havia arrelat amb força a Tarragona, a Reus i al Vendrell, com a llocs més importants, presentava destacats militants locals com Padró, Iborra, Rebull, Fortuny, Oliva i Pedret, amb el reforç d'homes de prestigi com Maurín, Miravittles, Arquer, Colomer i D. D. Montserrat. Finalment, el Partit Comunista de Catalunya havia «nacionalitzat» el seu nom l'estiu anterior i comptava amb un

7. Per a aquest apartat, he extret la informació del treball que preparo sobre *Les eleccions al Parlament de Catalunya i la circumscripció de Tarragona*.

òrgan periodístic propi, «Catalunya Roja», des d'onze dies abans de les eleccions. Aquest canvi d'actitud del PCE arrencava del seu quart congrés tingut a Sevilla, on s'havia decidit abandonar la política sectària i la posició absolutament analfabeta pel que feia a la qüestió nacional, que fins llavors havien mantingut. Excepte Lleida on no es presentà, el PCC repetia una sèrie de noms a totes les circumscripcions, com a demostració de la seva feblesa organitzativa i la seva nul·la implantació. Per Tarragona es presentaren F. Galán, Casanelles, Arlandis, D. Ibàrruri, Pijoan, Valdès, Masmano, J. Banqué, Vallverdú, Fible i Cicuéndez.

El 20 de novembre del 1932, Magí Balsells i Rovira com a president i Andreu Virgili i Saumell com a suplent⁸, recollien els següents vots dels 148 electors de la mesa d'Altafulla⁹:

Manuel Miró i Esplugues	62 vots
Frances Compte i Galofré	59 »
Josep Magrinyà i Martí	58 »
Josep Iglésias i Fort	58 »
* Pere Lloret i Ordeix	57 »
Pau Font de Rubinat	57 »
Domènec Pinyana i Homedes	56 »
Jaume Albesa i Sans	55 »
Macià Mallol i Bosch	55 »
Josep Recasens i Mercader	54 »
Miquel Mestre i Avinyó	45 »
<hr/>	
* Manuel Galés i Martínez	60 »
* Ventura Gassol i Rovira	54 »
* Josep Andreu i Abelló	54 »
* Miquel Cunillera i Rius	54 »
* Francesc Farreres i Duran	54 »
* Josep Folch i Folch	54 »
* Carles Gerhard i Otenwaelder	54 »
* Gonçal Ibars i Messeguer	54 »
* Martí Rouret i Callol	54 »
* Jaume Simó i Bofarull	53 »
* Antoni Rovira i Virgili	52 »

8. Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona, 11 de novembre del 1932.

9. Boletín Oficial Extraordinario de la Provincia de Tarragona, 23 de novembre del 1932.

* Josep M. Tallada i Pauli	38 vots
Salvador Ventosa i Pina	38 »
* Josep M. Casabò i Torras	35 »
Josep Mullerat i Soldevila	35 »
Albert Talavera i Sabater	35 »
Ricard Guasch i Giménez	32 »
Josep Nofre i Jesús	31 »
Tomàs Caylà i Grau	30 »
Francesc Satué i Navarro.	30 »
Joan Vilanova i Montaña	30 »
Josep Piñol i Ballester	28 »
<hr/>	
Genís Navarro i Navarro	5 »
Joan Palau i Mayor	5 »
Josep Pérez de Rosas i Masdeu	5 »

Si bé tan sols amb una diferència de 2 vots —CET 56 vots de mitjana i ERC 54— la victòria dels partits de l'esquerra tradicional havia estat un fet. Com a Tarragona —la influència de la qual requeria tan directament sobre Altafulla— i a Tortosa, l'ERC no havia aconseguit d'imposar-se. El nucli federal altafullenc havia col·locat els seus correligionaris en els tres primers llocs de la llista. Després venien els homes del PCR, l'ascendent de Marcellí Domingo a través dels seus candidats i finalment els homes del PSOE que quedaven en darrer lloc.

Manuel Galés, professor de la Normal, dirigent amb gran audiència entre els rabassaires, i, sobretot, antic federal, encapçalava la llista governamental, beneficiant-se segurament d'alguns vots no concedits als homes del PSOE. El traspàs de Rovira i Virgili a l'ERC, un mes abans de les eleccions, responent a la «crida de Lleida»¹⁰ feta per Macià, cal pensar que, com en altres llocs, no va ser del tot ben rebuda a Altafulla, tant pels antics com pels nous correligionaris. Això justificaria aquest últim lloc a la llista de l'ERC, la qual havia fet ja un pas endavant a la localitat, cara a la seva consolidació com a partit de les classes populars.

A un altre nivell, la Lliga es consolidava com el grup més important de la dreta, amb els seus homes en els primers llocs, així com el

10. Josep M. Poblet, *Història de l'Esquerra Republicana de Catalunya, 1931-1936*, pàg. 121. Editat per DOPESA.

seu futur militant Josep Mullerat, regidor tarragoní, ex-monàrquic, ex-radical i futur dirigent cedista. Els carlins, en canvi, representaven l'índex més baix d'influència ciutadana. La dreta, però, havia progressat entre l'electorat altafullenc.

Els 5 vots radicals palesaven la desfeta política del lerrouisme, que era general a tot Catalunya, després d'haver-se manifestat incapaç d'esdevenir l'alternativa conservadora que intentava ser. Els abandons a dreta i esquerra de diversos militants, els fugaços Guasch i Mullerat, Simó i Bofarull, etc., havien començat a soterrar la demagògia verbalista del Partit Radical, que en alguns moments havia aparegut com la principal característica «ideològica» de l'organització.

El BOC no havia aconseguit ni aquell únic vot de les primeres eleccions, malgrat haver inclòs, ultra els líders coneguts, el fuster tarragoní Joan Fortuny i el rabassaire vendrellenc Pau Padró. Semblantment havia ocorregut amb el PCC que presentava el tarragoní Miquel Valdés, futur secretari general, la mateixa «Pasionaria» —que aconseguí només 159 vots en tota la «província»— i Francisco Galán, germà de Fermín Galán, el militar màrtir venerat pels republicans que ja el 1926, destinat a la guarnició de Tarragona com a tinent, havia començat a conspirar¹¹. L'independent Rovira i Martí no aconseguí tampoc cap vot.

LES ELECCIONS DEL 19 DE NOVEMBRE DEL 1933

Just un any després de les primeres, i úniques, eleccions al Parlament de Catalunya, en foren convocades de noves per a les Corts de Madrid. Un mes abans, Victor Martorell i Porqueras i Antoni Magriñà i Llodríguez, amb les suplències de Jaume Llorens i Alsina i Joan Llagostera i Pijoan¹², havien estat designats oficialment responsables de la mesa electoral d'Altafulla, on es recolliria aquesta classificació i distribució de vots, provinents dels 310 electors¹³:

* Daniel Mangrané i Escardó	128 vots
* Amós Ruiz Lecina	127 »

11. J. Carner-Ribalta, *De Balaguer a Nova-York passant per Moscou i Prats de Molló*, pàg. 88. Edicions Catalanes de París.

12. Boletín Oficial de la Provincia de Tarragona, 26 d'octubre del 1933.

13. Boletín Oficial Extraordinario de la Provincia de Tarragona, 25 de novembre del 1933.

Joaquim Llorens i Abelló	127	vots
Joan Sentís i Nogués	127	»
Joan Ll. Pujol i Font	127	»
<hr/>		
* Josep Mullerat i Soldevila	125	»
* Josep M. Casabò i Torras	123	»
* Joaquim Bau i Nolla	121	»
* Gaietà Vilella i Puig	120	»
* Joan Palau i Mayor	117	»
<hr/>		
Ramon Nogués i Bizet	69	»
Macià Mallol i Bosch	65	»
Claudi Ametlla i Coll	59	»
Primitiu Sabaté i Barjau	57	»
Josep Soronellas i Coll	56	»

Com es pot observar, el panorama electoral havia sofert canvis substancials, tot i que es mantingués encara el sistema tripartidista: la nova esquerra, governamental, l'esquerra tradicional i reformista, i la dreta. Per primera vegada, l'Esquerra Republicana de Catalunya aconseguia d'imposar-se a Altafulla sobre els partits republicans tradicionals, als quals havia doblat en nombre de vots. L'ERC amb prop de 70.000 militants a tot Catalunya¹⁴ havia trobat veritables dificultats per aconseguir l'hegemonia a la circumscripció de Tarragona, on havia hagut de vèncer la competència d'un seguit de grups i dirigents locals que amb moltíssima força havien arrelat al Tarragonès i a les comarques de l'Ebre. Però la responsabilitat de la proclamació de la República, la seva implantació arreu del Principat, l'hegemonia absoluta al Parlament i, en conseqüència, l'exercici del poder polític, havien acabat imposant-se de tal manera que fins i tot el PSOE s'afegia al carro victoriós i situava Amós Ruiz a la llista d'ERC, tancant els pactes seculars amb els federals, els marcellinistes i els catalanistes republicans.

L'avenç espectacular de la dreta era l'altra novetat. Només 6 vots separaven la mitjana electoral d'ambdues llistes. Una diferència que gairebé no es mantingué ni a la resta de la circumscripció ni a la resta de l'Estat, on les candidatures dretanes resultaren guanyadores. Les causes d'aquesta victòria són diverses i ja conegudes: el fraccionament del

14. Isidre Molas, *El sistema de partits polítics a Catalunya*, pàg. 84. Edicions 62.

vot esquerrà en dues candidatures de masses, més dues altres de minoritàries i marxistes; la campanya abstencionista de la CNT, basada en l'apoliticisme anarquista i en la inviabilitat de la República per a solucionar la situació de les classes treballadores; finalment, i com a novetat de gran transcendència política i electoral, el vot femení, utilitzat per primer cop i que va afavorir les alternatives de dreta. Com en ocasions anteriors, els homes de la Lliga encapçalats per Mullerat s'enduien el màxim nombre de vots de la dreta altafullenca, seguits pel carlí Bau i el radical Palau, el qual s'havia incorporat a la coalició d'Unió Ciutadana volent-se refer de fracassos anteriors i rebia el nombre més baix de vots. La Lliga era indiscutiblement el grup conservador més important de Catalunya i havia renovat, a més, la seva façana exterior no tan sols amb el canvi de nom, adoptant el de Lliga Catalana, sinó amb l'entrada al partit de la Dreta Liberal Republicana de Catalunya, el Partit Català de Centre i el sector «confessional» del Partit Catalanista Republicà, encapçalats per Bofill i Mates i Raimon d'Abadal. I si tot plegat l'acostava més a una imatge centrista, no era així a Tarragona on el partit seguia encara unit electoralment a la dreta més conservadora i on no havien influït gens les incorporacions esmentades.

L'esquerra tradicional havia iniciat la seva descomposició. Els federals havien desaparegut com a força política i com a ideologia, i l'ERC havia recollit tot aquest bagatge a més de la Joventut Federal. El PCR es trobava en plena desfeta: Rovira i Virgili i Pi i Sunyer cap a l'ERC; Carrasco i Formiguera, Vila i Abadal i M. Coll cap a la UDC, i el sector més confessional i conservador ja hem vist que havien anat a la Lliga. La Coalició d'Esquerres havia obtingut una mitjana de 61 vots que s'allunyava molt dels èxits d'altres èpoques. Aquesta vegada la Coalició era formada per dos marcellinistes, Nogués i Sabaté, dos catalanistes republicans, Mallol i Ametlla, i J. Soronellas, d'Acció Republicana, que fou el qui menys vots obtingué.

El PSOE ja hem vist que participava a la llista d'ERC, però és que també ho feia a la del BOC, formant el Front Obrer, amb el nom de Rafael Vidiella, que anys enrera havia treballat en la impressió del Diari de Tarragona. Quedava clara, doncs, la incoherència política d'aquest partit i el seu oportunisme electoralista. Però el cert és que ni el Front Obrer ni el PCC no obtingueren ni un sol vot de l'electorat altafullenc.

LES ELECCIONS DEL 16 DE FEBRER DEL 1936

Quan es convocaren les eleccions del 16 de febrer del 1936, Catalunya i els altres països de l'Estat ja eren dividits en dos blocs socials irreconciliables. La dreta havia assolit el poder polític a Espanya mentre a casa nostra el govern de la Generalitat era l'exponent d'un corrent progressista, republicà i d'esquerres. Es produí la ruptura i vingué el 6 d'octubre, la derrota, la repressió... Les presons acollien 40.000 presos de tot l'Estat i el govern català en ple.

Dretes i esquerres amb la divisió més elemental i alhora més apassionada que mai no s'hagués fet, demanaren la confiança als electors. El Front d'Esquerres de Catalunya basà la seva campanya en la reivindicació de l'amnistia i el restabliment de les institucions nacionals que havien estat suspeses. La dreta, a través del Front Català d'Ordre, insistí en la necessitat d'evitar el caos i el desordre que significaria, al seu entendre, la victòria esquerrana.

A Tarragona, la dreta presentava J. M. Casabò de la Lliga, J. Bau de la Comunió Tradicionalista, J. Mullerat ara de l'Acció Popular Catalana (CEDA), Gaietà Vilella, independent, i l'enginyer Ramon Barbat pels radicals. Aquest darrer havia estat conseller de la Generalitat sota la presidència del valencià Vilallonga durant el bienni negre.

L'antic radical Palau i Mayor es presentà com a independent, igual que el president dels lerrouxistes catalans Daniel Riu per Lleida, palesant encara més l'absoluta desorientació en què es trobava el radicalisme.

M. Domingo del nou Partit Republicà d'Esquerra i Ventura Gassol de l'ERC encapçalaven la llista esquerrana, que era completada amb els noms de J. Briansó, del PCR; J. Sentís, de l'ERC i Ruiz Lecina del PSOE.

Aquest fou el resultat a Altafulla ¹⁵:

* Marcelli Domingo i Sanjuàn	188 vots
* Amós Ruiz Lecina	188 »
* Joan Sentís i Nogués	188 »
* Ventura Gassol i Rovira	187 »
* Josep Briansó i Salvador	47 »

15. Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya, 17 de febrer del 1936.

Josep Mullerat i Soldevila	145	vots
* Josep M. Casabò i Torras	145	»
Ramon Barbat i Miracle	145	»
Gaietà Vilella i Puig	144	»
* Joaquim Bau i Nolla	143	»

L'esquerra havia aconseguit 160 vots de mitjana i la dreta 144. Dos blocs d'opinió, gairebé anivellats, s'havien format a Altafulla. Tots els membres del Front d'Esquerres sortirien diputats i Ruiz Le-cina ho seria per tercera vegada consecutiva, és a dir, ininterrompu-dament del 1931 al 1936. Sorprèn, realment, l'escassíssim nombre de vots obtinguts per Briansó, que fou el qui més n'aconseguí en tota la circumscripció, i que no pot ser degut únicament a la devallada d'in-fluència del seu partit sinó a altres raons que no coneixem.

Les dretes havien fet un avenç considerable dins el poble fins gai-rebé assolir l'equilibri amb les esquerres. Els carlins, amb Joaquim Bau, seguien ocupant el darrer lloc de la llista. I Palau i Mayor no obtenia ni un sol vot.

La divisió del poble en dos bàndols era l'exponent de la realitat que s'anava imposant per tot arreu. Les bases d'un enfrontament entre els dos sectors socials ja eren posades. La reacció s'havia organitzat i es preparava per tal d'utilitzar els incipients grups feixistes i espanyo-listes, en benefici dels seus interessos. El foc de la guerra civil era a punt de cremar. Franco en va encendre les teies.

CONCLUSIONS FINALS

1. En tot el període que hem vist en aquest treball, els vots altafullencs donaren sempre suport majoritari a l'esquerra, és a dir, al sector més moderat i progressista de l'esquerra republicana.

2. Hi ha un continuat i progressiu desplaçament dels votants de l'esquerra cap a la dreta, que culmina el 1936 amb la formació de dos blocs clarament diferenciats.

3. L'electorat altafullenc és bàsicament nacionalista, no sucursalista. Aquesta catalanitat és palesada no tan sols amb el plebiscit per l'Estatut sinó amb la simple observació del fet que en totes les llistes dels comicis, són precisament els representants dels partits espanyols

i centralistes, tant de dreta com d'esquerra, els qui menys vots aconsegueixen.

4. La nul·la penetració del marxisme a Altafulla és una constatació encara molt més evident, malgrat l'existència d'un nucli de la USC a la veïna Torredembarra i altres nuclis marxistes a la capital de la comarca ¹⁶.

Josep-Lluís CAROD-ROVIRA

16. Josep-Lluís Martín i Ramos, *La Unió Socialista de Catalunya (1923-1936)*, «Recerques», núm. 4, pp. 155-190.